

BAKGRUNN FOR FORSLAGET

Europaparlaments- og Rådsdirektiv 98/30/EF om felles regler for det indre marked for naturgass (gassmarkedsdirektivet) ble vedtatt i Rådet 22. juni 1998. Direktivet trådte i kraft 10. august 1998 med frist for gjennomføring i EU-medlemmenes nasjonale lovgivning 10. august 2000.

Den 26. oktober 2001 besluttet EØS-komiteén å innlemme gassmarkedsdirektivet i EØS-avtalens Vedlegg IV Energi. Beslutningen trådte i kraft 26. april 2002. Stortinget samtykket i EØS-komiteens beslutning ved behandlingen av St.prp. nr. 42 (2001-2002) om samtykke til EØS-komiteéns beslutning om innlemmelse av gassmarkedsdirektivet i EØS-avtalen, og direktivet trådte i kraft i Norge 1. august 2002.

Den 28. juni 2002 vedtok Stortinget lov om felles regler for det indre marked for naturgass (nedstrømsloven), jf. Ot.prp. nr 81 (2001-2002). Loven er en rammelov og trådte i kraft 1. august 2002. Loven gjelder for transmisjon, distribusjon, forsyning og lagring av naturgass som ikke omfattes av lov av 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (petroleumsloven).

I loven er direktivets sentrale prinsipp om at naturgassforetak og kvalifiserte kunder skal ha rett til adgang til blant annet overførings- og distribusjonsnett for transport og overføring av naturgass gjennomført. Kvalifiserte kunder omfatter gassfyrte kraftverk, uansett årlig forbruksnivå, og øvrige sluttbrukere som forbruker mer enn 25 millioner Sm³ gass per år og per forbrukssted, med mindre departementet bestemmer noe annet.

Rammeloven inneholder en generell fullmakt for Kongen til å gi forskrifter i medhold av loven. En gjennomføring i norsk rett av gassmarkedsdirektivets bestemmelser nedstrøms innebærer at nærmere regler må vedtas i forskrift. Utkastet til forskrift er utarbeidet av en arbeidsgruppe som har bestått av representanter for Olje- og energidepartementet og Norges vassdrags- og energidirektorat.

MERKNADER TIL DE ENKELTE BESTEMMELSER

1. FORSKRIFTEN KAPITTEL 1 – ALMINNELIGE BESTEMMELSER

Til § 1-1 Virkeområde

Bestemmelsen er identisk med nedstrømsloven § 1.

Til § 1-2 Definisjoner

Samtlige definisjoner med unntak av § 1-2 første ledd bokstav a og b er hentet fra den norske oversettelsen av gassmarkedsdirektivet.

2. FORSKRIFTEN KAPITTEL 2 – KONSESJON M.V.

Til § 2-1 Konesjonsplikt

Første ledd første punktum fastslår krav om konsesjon for bygging og drift av anlegg for overføring. Konesjonsplikten vil også gjelde ved utvidelser av eksisterende overføringsanlegg. Annet punktum fastslår at det samme gjelder anlegg for lagring av naturgass som er direkte knyttet til overføring. Lageranlegg for øvrig, for eksempel i tilknytning til distribusjon, omfattes ikke av konesjonsplikten. Transport av gass i tank eller flasker omfattes heller ikke.

Både selve etableringen og videre teknisk og kommersiell drift omfattes av konesjonsplikten. Konesjonsplikten er ikke innrettet mot eierskap til anleggene. Det forutsettes at den som står for bygging og drift enten eier anleggene eller har avtaler som sikrer nødvendige rettigheter i forhold til eieren(e). Det forutsettes at konsesjon gis til bestemt fysisk eller juridisk person, jf. merknadene til § 2-4.

Annet ledd gir departementet myndighet til å bestemme hva som skal anses som overføring og anlegg som er direkte knyttet til overføring etter første ledd. Dette gjelder spesielt den nedre grensen for konesjonsplikten mot distribusjon og lageranlegg tilknyttet distribusjon. Loven § 2 første ledd bokstav b og direktivet artikkel 2 nr. 3 definerer overføring som *"transport av naturgass gjennom et annet høytrykksgassrørledningsnett enn oppstrømsrørledningsnettet, med sikte på levering til kunder"*. En nedre avgrensning av konesjonsplikten vil som følge av dette i hovedsak måtte basere seg på en nærmere angivelse av hva som er høyt trykk. Departementet finner det på dette tidspunktet ikke hensiktsmessig å ta endelig stilling til dette, siden det i praksis ikke er helt entydig hvor grensen bør gå.

Tredje ledd første punktum fastslår at konsesjon skal tildeles på bakgrunn av ikke-diskriminerende, saklige og objektive kriterier. Dette er kriterier som er i tråd med gassmarkedsdirektivets regler om krav til tildelinger. Departementet vil bemerke at bestemmelsen ikke antas å pålegge forvaltningen plikter som ikke allerede følger av forvaltningsloven og alminnelige forvaltningsrettslige regler om blant annet myndighetsmisbruk og forvaltningens adgang til å stille vilkår for tillatelser. Bestemmelsen foreslås inntatt for å synliggjøre direktivets krav i norsk rett.

Tredje ledd annet punktum nevner kriterier det skal legges vekt på i en vurdering av om konsesjon skal gis. Annet punktum beskriver samtidig de samfunnsmessige mål som skal ivaretas gjennom ordningen med konesjonsplikt.

Det skal legges til rette for et samfunnsmessig rasjonelt energisystem, og søkes å oppnå miljømessig gode løsninger for energisystemet og det konkrete anlegget. Søknaden må blant annet beskrive og vurdere om alternative energiløsninger kan være mer rasjonelle med hensyn til kostnader, miljøvirkninger og andre hensyn. Konesjonen med vilkår skal søke å redusere regionale og lokale miljøvirkninger av selve røretableringen. Herunder vil virkninger for annen arealbruk måtte vurderes.

I forbindelse med konsesjonsbehandling vil det kunne vurderes unntak etter § 4-6 fra enkelte bestemmelser som en del av behandlingen. Denne behandlingen gir en god anledning til en grundig vurdering av slike forhold, samtidig som det er ved nyetableringer og utvidelser at slike unntak er mest aktuelt. Det vises ellers til kommentarene til § 4-6 nedenfor.

Gassmarkedsdirektivet artikkel 20 har regler som innebærer at naturgassforetak skal kunne forsyne berettigede kunder via såkalt direkte linje. Det foreslås ingen spesiell konsesjonsregel for direkte linjer. Dersom det etableres direkte linjer som er overføringsrørledninger, vil de omfattes av konsesjonsplikten etter § 2-1 første ledd. For øvrig reguleres ikke direkte linjer av reglene om konsesjonsplikt i denne forskriften.

Til § 2-2 Søknad

Første ledd bokstav a – g gir en oversikt over de hovedtema som skal omtales i en søknad. Krav til innhold i søknad fremgår også av de kriteriene som er angitt i § 2-1 tredje ledd, og av § 2-3 om vilkår for konsesjon. Som for andre energikonsesjoner kan økonomiske forhold omtales kort i søknaden og mer grundig i et ikke offentlig vedlegg.

Annet ledd regulerer den formelle behandlingen av en søknad. Større overføringsanlegg skal sendes på alminnelig høring. Departementet tilpasser eventuell høring etter tiltakets omfang.

En søknad vil kunne omfatte kun overføringsrør og/eller eventuelt utvidelser av eksisterende anlegg. Lager og måle- og reguleringsstasjoner vil i ulik grad kunne inngå i søknaden. Vilkårene som fastsettes etter § 2-3 vil dermed måtte tilpasses den konkrete sak.

Enkelte gassrørprosjekter vil kreve melding og konsekvensutredning etter plan- og bygningslovens regler. Gjeldende forskrift om konsekvensutredninger vedlegg I punkt 2.8 gir automatisk meldeplikt for rør over 800 mm og 40 km lengde. Gassrør med investeringskostnader over 50 mill kr og som krever utarbeiding av reguleringsplan skal vurderes for utredning (vedlegg II punkt 2.8). Dette regelverket vil komme inn før og i tillegg til konsesjonsbehandlingen. De fleste distribusjonsrør antas ikke å utløse krav om konsekvensutredninger. Det foreslås imidlertid en egen bestemmelse i denne forskriften om konsekvensutredninger for enkelte gassrør i sjø, jf. § 4-3. Ytterligere tilpasninger i regelverket angående konsekvensutredninger kan være aktuelt når en har fått større erfaringer med gassrørprosjekter.

Til § 2-3 Vilkår for konsesjon

Første ledd bokstav a – h angir hvilke forhold det kan fastsettes vilkår om generelt for alle typer anlegg som er konsesjonspliktige etter § 2-1.

Bokstav a fastslår at det kan stilles krav til konsesjonærens organisasjon og kompetanse, kompetanse hos den som overlates driftsoppgaver og om bortsettelse av

drift. Krav til organisasjon og kompetanse vil for eksempel rette seg mot konsesjonæren evne og mulighet til å kunne gjennomføre tiltaket og stå for en forsvarlig drift av virksomheten i tråd med forskriften. Ved bortsettelse av drift vil det for eksempel kunne stilles krav om adgangen til og omfanget av dette, samt krav til konsesjonæren om at oppgavene utføres av kompetente tjenesteleverandører m.v.

Bokstav b åpner for å fastsette vilkår om plikter for konsesjonæren knyttet til nedleggelse og rydding av anlegg i forbindelse med eventuell fjerning ved konsesjonstidens utløp eller når anlegget settes ut av drift. Med tanke på situasjoner hvor konsesjonen kan tilbakekalles etter § 4-4, kan det i konsesjonen fastsettes nærmere bestemmelser om hva som skal skje med anleggene i slike situasjoner. For øvrig kan blant annet være aktuelt å innta vilkår om krav om gjenoppretting av inngrep foretatt i naturen, hvem som skal dekke kostnadene, frister m.v. Som for andre typer rørbunden energi kan det fastsettes vilkår om at nedgravde deler av anleggene ikke skal graves opp igjen.

Bokstav c åpner for å fastsette nærmere krav knyttet til tekniske forhold som ikke dekkes av bokstav f og g.

I den grad tilstrekkelige tekniske krav følger av lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) av 14. juni 2002 nr. 20 med tilhørende forskrifter eller annet regelverk, vil det ikke være behov for å bruke vilkårshjemmelen for de forhold som dekkes av dette regelverket. Vilkårshjemmelen vil imidlertid kunne brukes til å oppstille nødvendige tekniske krav som ikke er dekket i annet regelverk. Departementet vil i denne sammenheng for øvrig påpeke at gassmarkedsdirekivet artikkel 5 om tekniske krav forutsettes dekket av brann- og eksplosjonsvernloven med tilhørende forskrifter, samt nytt regelverk på området fastsatt av Direktoratet for brann- og elsikkerhet.

Bokstav d angir at det kan fastsettes vilkår om beredskapsmessig forhold. Beredskapsmessige forhold forutsettes i hovedsak dekket av den ordinære beredskapen på området som dekkes av brann- og eksplosjonsvernloven. Vilkårshjemmel vil imidlertid kunne dekke beredskapsmessige forhold knyttet til innenlandsk bruk av gass som ikke dekkes spesifikt av beredskap på brann- og eksplosjonsområdet eller av reglene om kraftforsyningsberedskap i energiloven. Dette gjelder både med tanke på forebyggende tiltak og håndtering av ekstraordinære situasjoner eller påkjenninger i grensesnittet mellom gass og kraftforsyning.

For overføringsanlegg vil videre hovedløsning for transport og trasévalg stå sentralt. Myndighetene vil kunne bestemme trasévalg (bokstav e), tilrettelegging for eller tilkobling av andre anlegg eller systemer (bokstav f), dimensjonering (bokstav g), samt vilkår om tiltak for å redusere ulemper for miljø og annen arealbruk (bokstav h).

Areal- og miljøspørsmål vil også kunne være gjenstand for behandling av kommunene og av myndigheter etter annen lovgivning som plan- og bygningsloven, kulturminneloven, forurensningsloven m.v.

Annet ledd åpner for at departementet kan fastsette som vilkår i konsesjonen nærmere forpliktelser for konsesjonæren til å yte nærmere definerte offentlige tjenester.

Tredje ledd gir adgang til å fastsette ytterligere vilkår i det enkelte tilfelle av hensyn til allmenne eller private interesser.

Departementet vil vise til at søknader om økonomisk støtte til prosjekter som omfattes av konsesjonsplikten etter § 2-1, og som lovlig kan tildeles slik støtte i henhold til EØS-avtalens regler, vil måtte undergis konsesjonsbehandling før søknad om støtte kan avgjøres.

Til § 2-4 Konsesjon og konsesjonstid m.v.

Første ledd fastslår at konsesjon gis til bestemt fysisk person eller juridisk person stiftet i overensstemmelse med norsk lovgivning og registrert i Foretaksregisteret. Bestemmelsen åpner også for at en operatør for gassrørprosjekter kan søke om og få konsesjon. Bak slike prosjekter kan det være mange aktører med mange ulike organiseringer. Myndigheter, gassbrukere og andre berørte trenger én aktør å forholde seg til med hensyn til rettigheter og plikter. Siden konsesjonsplikten gjelder bygging og drift, er det formell og ansvarlig byggherre og ansvarlig for teknisk og kommersiell drift som reguleres. Denne må være en fysisk eller juridisk person. En juridisk person kan imidlertid ha mange eiere og basere seg på en rekke leieavtaler. Konsesjon kan søkes overført til en annen på et senere tidspunkt. Som det fremgår av merknadene til § 2-1 første ledd er konsesjonsplikten ikke knyttet til eierskap. Forholdet til driftsbortsettelse forutsettes ivarettatt etter § 2-4 annet ledd bokstav a. Dersom bortsettelsen får så stort omfang at en annen en konsesjonæren må anses å være den reelle konsesjonær, må denne tillatelsen søkes overført etter § 2-5.

Annet ledd angir at konsesjoner gis for inntil 30 år, og at konsesjonstiden etter søknad kan forlenges. Vilråene i konsesjonen vil normalt ikke kunne endres før utløpet av denne konsesjonsperioden med mindre det tas særlig forbehold om revisjon i vilråene eller det foreligger omgjøningsadgang etter alminnelige forvaltningsrettslige regler. Dette gir konsesjonæren stabile rammevilkår på disse områdene. Generelle bestemmelser i loven og i forskriften for øvrig vil imidlertid kunne justeres når dette finnes nødvendig med virkning for konsesjonene.

Tredje ledd første punktum beskriver hovedinnholdet i konsesjonsdokumentet.

Etter tredje ledd annet punktum kan departementet fastsette frist for seneste oppstart av anlegget eller for deler av dette. Formålet med denne bestemmelsen er å unngå at en konsesjonær blir sittende på en konsesjon uten å realisere anlegget. Ved fastsettelse av frister for oppstart av anleggsarbeidene og idriftsettelsen av anlegg kan det være

naturlig å se hen til praksis for andre energianlegg. Det forutsettes videre inntatt vilkår i konsesjonen om at den bortfaller dersom fristene ikke overholdes med mindre det søkes om fristutsettelse.

Fjerde ledd pålegger departementet å underrette om begrunnelse for konsesjonsavslag til ESA (EFTA Surveillance Authority), jf. gassmarkedsdirektivet artikkel 4 nr. 3. Denne underretningen oversendes samtidig med konsesjonsvedtaket. Forvaltningslovens regler gjelder på vanlig måte.

Til § 2-5 Overføring av konsesjon m.v.

Bestemmelsen regulerer overføring eller overdragelse av konsesjon. Dette krever samtykke fra departementet og det kan settes vilkår for samtykket. Annet punktum er en særregel knyttet til overdragelse av aksjer, eierandeler m.v. i selskaper som innehar konsesjon etter forskriften.

3. FORSKRIFTEN KAPITTEL 3 – OM ADGANG TIL SYSTEM, REGNSKAP, TVISTELØSNING M.V.

Til § 3-1 Tredjepartsadgang

Bestemmelsen første og annet ledd gjennomfører gassmarkedsdirektivets sentrale prinsipper om tredjepartsadgang, jf. direktivet artikkel 14 og 15. Det er spesielt fremhevet at forskriften gjennomfører forhandlet adgang.

Tredje ledd inneholder bestemmelser i forhold til situasjoner hvor et naturgassforetak kan nekte adgang til systemet. Unntakene er i tråd med gassmarkedsdirektivet artikkel 17.

Til § 3-2 Unntak for rett til adgang på bakgrunn av take-or-pay kontrakter

Bestemmelsen inneholder regler om unntak fra adgang på bakgrunn av såkalte "take-or-pay" kontrakter. Bestemmelsen tilsvarer i det vesentligste innholdet i direktivet artikkel 25.

En "take-or-pay" avtale vil kunne innebære at kjøperen må betale for en vesentlig del av det avtalte volum i henhold til kontrakten, uansett om kjøperen ønsker å motta gassen eller ikke.

Til § 3-3 Regnskap

Bestemmelsen gjennomfører direktivets regler i norsk rett om krav til regnskapsmessig skille, jf. direktivet artikkel 12 og 13.

Tredje ledd innfører plikt for naturgassforetakene til å gi departementet eller tvisteløsningsmyndighet etter § 3-7 adgang til internregnskap. Internregnskap etter § 3-3 skal brukes som ledd i tvisteløsning og myndighetenes kontroll i forhold til forskriften.

Til § 3-4 Forbud mot forskjellsbehandling

Bestemmelsen inneholder regler som gjennomfører direktivet artikkel 7 nr. 2 og 10 nr. 2 i norsk rett.

Til § 3-5 Generelle krav for drift, vedlikehold og utvikling av anlegg

Bestemmelsen gjennomfører gassmarkedsdirektivet artikkel 7 nr. 1 og 10 nr. 1 i norsk rett.

Til § 3-6 Informasjonsplikt, konfidensialitet og misbruk av informasjon

Første ledd er en gjennomføring av gassmarkedsdirektivet artikkel 7 nr. 3 og 10 nr. 3 om informasjonsplikt i norsk rett. Når det gjelder begrepet "samkjøringsnett", vil departementet påpeke at det her ikke er snakk om samkjøring i den forstand man tidligere opererte med innenfor kraftsystemet.

Annet ledd er inntatt på bakgrunn av direktivet artikkel 8 nr. 1 og 11 nr. 1. Unntakene fra taushetsplikten gjelder i forhold til informasjonsplikten overfor tvisteløsningsmyndigheten, jf. § 3-7 annet ledd, og bestemmelsen i § 4-2 om informasjonsplikt overfor departementet og tvisteløsningsmyndigheten. Når det gjelder myndighetenes forhold til forretningsmessig følsomme opplysninger, vises det til reglene i forvaltningsloven om taushetsplikt.

Tredje ledd fastsetter et forbud mot å misbruke nærmere bestemte opplysninger, og er en gjennomføring av direktivet artikkel 8 nr. 2 og 11 nr. 2 i norsk rett. Departementet vil vise til at slikt misbruk etter omstendighetene også vil kunne omfattes av konkurranseloven.

Til § 3-7 Tvisteløsningsmyndighet

Bestemmelsen fastsetter at departementet eller den departementet bemyndiger er tvisteløsningsmyndighet, jf. direktivet artikkel 21 nr. 2. Bestemmelsen åpner for at tvisteløsningsmyndigheten kan delegeres til andre enn underordnede forvaltningsorganer, jf. "den departementet bemyndiger". Departementet kan oppnevne en nemnd eller et utvalg på permanent basis eller for å tre sammen i aktuelle tilfeller.

4. FORSKRIFTEN KAPITTEL 4 – DIVERSE BESTEMMELSER

Til § 4-1 Kontroll

Bestemmelsen fastslår at departementet fører kontroll med at loven, forskriften og vedtak fattet i medhold av loven eller forskriften overholdes.

Departementet viser til at direktivet artikkel 22 henviser til at det skal opprettes egnede og effektive mekanismer for regulering, kontroll og oversiktighet for å hindre ethvert misbruk av en dominerende stilling, særlig på bekostning av forbrukerne, og enhver form for aggressiv adferd. Departementet viser i denne sammenheng til at nedstrømssektoren i Norge, som enhver annen sektor, også vil være undergitt reglene i lov av 11. juni 1993 nr. 65 om konkurranse i ervervsvirksomhet (konkurranseloven).

Annet ledd stiller et generelt krav til internkontroll for de aktører som eier eller driver anlegg eller virksomhet som omfattes av loven.

Til § 4-2 Informasjon

Bestemmelsen gir departementet eller annen relevant forvaltningsmyndighet rett til å kreve "*enhver som eier eller driver virksomhet omfattet av denne forskriften*" for opplysninger av teknisk eller økonomisk art dersom dette er nødvendig for utøvelse av myndighet etter forskriften eller for ivaretagelse av forpliktelser etter EØS-avtalen på området.

Til § 4-3 Konsekvensutredning

Forskrift om konsekvensutredninger fastsatt i medhold av plan- og bygningsloven gjelder ikke for gassrørledninger i sjø, jf. plan- og bygningslovens virkeområdebestemmelse. Slike rørledninger har vært dekket av petroleumsloven med tilhørende forskrifter, herunder denne lovens regler om konsekvensutredninger. Siden det i Ot.prp. nr. 46 (2002-2003) foreslås å avgrense virkeområdet til petroleumsloven slik at nedstrømsrørledninger i sjø skal dekkes av naturgassloven, foreslås det inntatt en egen bestemmelse i denne forskriften som gir reglene i petroleumsloven anvendelse så langt de passer for å ivareta Norges forpliktelser i forhold til EUs direktiv om konsekvensutredninger.

Til § 4-5 Dispensasjon

Dispensasjon kan ikke gis dersom det vil være i strid med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Når det gjelder unntak fra direktivet vises det til § 4-6. Dispensasjon forutsetter at det foreligger "*særlige grunner*".

Til § 4-6 Unntak

Bestemmelsen oppstiller en prosedyre for tilfeller hvor det er aktuelt å søke ESA om unntak fra nærmere bestemmelser i direktivet, jf. gassmarkedsdirektivet artikkel 26 nr. 3. I slike tilfeller vil departementet kunne gi tilsvarende unntak fra bestemmelsene i forskriften.

Til § 4-7 Påleggskompetanse

§ 4-7 gir departementet kompetanse til å fastsette pålegg om gjennomføringen av bestemmelser gitt i loven, forskriften eller bestemmelser gitt i medhold av denne. Kompetansen er begrenset til å gi pålegg om gjennomføring av de forpliktelser som er nedfelt i de aktuelle bestemmelsene i loven, forskriften eller konsesjonsvilkårene. § 4-7 skal dermed ikke forstås slik at departementet har adgang til å pålegge andre sanksjoner enn de som er nevnt i forskriften eller konsesjonsvilkårene.

Forskrift til lov om felles regler for det indre marked for naturgass (naturgassforskriften)

Fastsatt ved kgl.res. xx. xx 2003 i medhold av lov 28. juni 2002 nr. 61 om felles regler for det indre marked for naturgass (naturgassloven) § 4. Fremmet av Olje- og energidepartementet.

I

Forskrift til lov om felles regler for det indre marked for naturgass
(naturgassforskriften) skal lyde:

" Forskrift til lov om felles regler for det indre marked for naturgass (naturgassforskriften)

Kapittel 1. Alminnelige bestemmelser

§ 1-1. Virkeområde

Denne forskrift får anvendelse på overføring, distribusjon, forsyning og lagring av naturgass som ikke omfattes av lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet.

§ 1-2. Definisjoner

I denne forskrift forstås med:

- a) loven, lov 28. juni 2002 nr. 61 om felles regler for det indre marked for naturgass,
- b) lagringsanlegg, et anlegg som brukes til lagring av naturgass, og som eies og/eller drives av et naturgassforetak, unntatt den del som brukes til produksjonsvirksomhet,
- c) lagringsforetak, enhver fysisk eller juridisk person som foretar lagringen,
- d) samkjøringsnett, et visst antall systemer som er koplet sammen
- e) overføringsforetak, enhver fysisk eller juridisk person som utfører overføring av naturgass,
- f) distribusjonsforetak, enhver fysisk eller juridisk person som utfører distribusjon av naturgass,
- g) lagringsanlegg, et anlegg som brukes til lagring av naturgass, og som eies og/eller drives av et naturgassforetak, unntatt den del som brukes til produksjonsvirksomhet,
- h) integrert naturgassforetak, et vertikalt eller horisontalt integrert foretak,
- i) vertikalt integrert foretak, et naturgassforetak som utfører minst to av følgende operasjoner: produksjon, overføring, distribusjon, forsyning eller lagring av naturgass,
- j) horisontalt integrert foretak, et foretak som utfører minst én av følgende operasjoner: produksjon, overføring, distribusjon, forsyning eller lagring av naturgass, og i tillegg en virksomhet som ikke omfatter gass,
- k) tilknyttet foretak, et tilknyttet foretak i henhold til artikkel 41 i syvende rådsdirektiv 83/349/EØF av 13. juni 1983 med hjemmel i traktatens artikkel

54 paragraf 3 bokstav g) om konsoliderte regnskaper, og/eller et tilknyttet foretak i henhold til artikkel 33 nr. 1 i nevnte direktiv og/eller et foretak som tilhører de samme aksjonærer,

l) systembruker, enhver fysisk eller juridisk person som forsyner eller forsynes fra et system,

m) sikkerhet, både forsyningssikkerhet og teknisk sikkerhet.

Lovens definisjoner gjelder for forskriften.

Kapittel 2 Konesjon m.v.

§ 2-1. (Konesjonsplikt)

Anlegg for overføring av naturgass kan ikke bygges eller drives uten etter konesjon fra departementet. Det samme gjelder anlegg for lagring av naturgass direkte knyttet til overføring.

Departementet avgjør hva som skal anses som overføring og hva som er anlegg for lagring av naturgass direkte knyttet til overføring.

Konesjon skal meddeles på grunnlag av ikke-diskriminerende, saklige og objektive kriterier. Ved vurderingen av om konesjon etter første ledd skal gis, skal det blant annet legges vekt på å legge til rette for et samfunnsmessig rasjonelt energisystem, herunder skal det søkes å oppnå miljømessig gode løsninger for energisystemet og det konkrete anlegget.

§ 2-2. (Søknad)

Søknad om konesjon med tilhørende plan sendes departementet og skal inneholde:

- a) en beskrivelse av søkeren og dennes virksomhet,
- b) planlagt tidspunkt for påbegynnelse og fullføring av anlegget,
- c) en teknisk beskrivelse av anlegget med kartvedlegg,
- d) en begrunnelse for tiltaket,
- e) en vurdering av økonomiske forhold og en redegjørelse for areal- og miljøvirkninger av tiltaket,
- f) behov for tillatelser etter annen lov, herunder forholdet til kommunale planer etter plan- og bygningsloven,
- g) øvrige opplysninger som er nødvendig for å vurdere om tillatelse bør gis.

Departementet avgjør behandlingsformen i den enkelte sak i forhold til blant annet tiltakets karakter, virkninger for allmenne og private interesser og hensynet til en forsvarlig saksbehandling. Søknad om etablering av større anlegg med vesentlige konsekvenser for andre energiaktører, arealbruk eller miljø skal sendes på høring til berørte instanser og interesser.

§ 2-3. (Vilkår for konesjon)

For konesjoner etter § 2-1 kan det fastsettes vilkår om:

- a) konesjonærens organisasjon og kompetanse, kompetanse hos den som overlates driftsoppgaver og om bortsettelse av drift,

- b) nedleggelse og rydding av anlegg, herunder om frister og dekning av utgifter,
- c) tekniske forhold,
- d) beredskapsmessige forhold.
- e) trasévalg,
- f) tilrettelegging for eller tilkobling av andre anlegg eller systemer,
- g) dimensjonering,
- h) tiltak for å redusere skader eller ulemper av anlegget for miljø og annen arealbruk.

Departementet kan stille som vilkår for konsesjon etter § 2-1 at konsesjonæren forplikter seg til å yte nærmere definerte offentlige tjenester som kan vedrøre sikkerhet, herunder forsyningssikkerhet, regelmessighet, kvaliteten på og prisen for forsyningene, samt miljøvern.

Departementet kan i forbindelse med den enkelte konsesjon fastsette ytterligere vilkår dersom det finnes påkrevet av hensyn til allmenne eller private interesser.

§ 2-4. Konsesjon og konsesjonstid

Konsesjon gis til bestemt fysisk person eller juridisk person som er stiftet i overensstemmelse med norsk rett og er registrert i foretaksregisteret.

Konsesjon gis for inntil 30 år. Konsesjonstiden kan forlenges etter søknad fra konsesjonæren. Søknad om forlengelse av konsesjon skal sendes senest 1 år før utløpet av konsesjonstiden, med mindre departementet bestemmer noe annet.

Konsesjonen skal omfatte en beskrivelse av anlegget med tilhørende kart. Det kan gis tidsfrister for seneste oppstart av anleggsarbeider, idriftsettelse av anlegget eller deler av dette.

Dersom konsesjon etter § 2-1 ikke gis til en søker skal begrunnelse for avslaget oversendes ESA til underretning.

§ 2-5. Overføring av konsesjon m.v.

Konsesjon meddelt etter denne forskrift kan ikke overføres eller overdras til andre uten samtykke fra departementet. Det kan settes vilkår for samtykket. Det samme gjelder annen direkte eller indirekte interesseoverføring eller deltagelse i konsesjonen, herunder blant annet overdragelse av aksjeposter og andre eierandeler som kan gi bestemmende innflytelse over konsesjonæren.

Kapittel 3 Om adgang til system, regnskap, tvisteløsning m.v.

§ 3-1. Tredjepartsadgang

Naturgassforetak og kvalifiserte kunder har rett til adgang til systemet på objektive og ikke-diskriminerende vilkår. Adgang til systemet skal gis etter forhandlinger mellom den som eier eller driver den aktuelle del av systemet og den som ønsker adgang etter første punktum.

Naturgassforetak som driver anlegg for overføring, distribusjon, forsyning og lagring av naturgass skal minst en gang i året offentliggjøre sine viktigste forretningsmessige vilkår for rett til bruk av systemet.

Naturgassforetak og kvalifiserte kunder har likevel ikke rett til adgang til systemet dersom:

- a) det ikke er kapasitet i rørledningen til å transportere naturgass som det kreves adgang for, eller
- b) tredjepartsadgang vil hindre eier i å yte offentlige tjenester pålagt dem i medhold av § 2-3 annet ledd, eller
- c) dersom naturgassforetaket har eller forventer å få store økonomiske og finansielle problemer på grunn av "take-or-pay"-forpliktelser som det har påtatt seg innenfor rammen av én eller flere kontrakter om kjøp av naturgass og departementet har samtykket etter § 3-2 i at adgang kan nektes eller søknad om å nekte adgang etter § 3-2 er til behandling.

Avslag på rett til adgang skal være behørig begrunnet.

§ 3-2. Unntak for rett til adgang som følge av "take-or-pay" kontrakter

Departementet kan gi midlertidig unntak fra § 3-1 første ledd dersom et naturgassforetak som driver anlegg for overføring, distribusjon, forsyning og lagring av naturgass har eller forventer å få store økonomiske og finansielle problemer på grunn av "take-or-pay" forpliktelser som det har påtatt seg innenfor rammen av én eller flere kontrakter om kjøp av naturgass.

Dersom et naturgassforetak som driver anlegg for overføring, distribusjon, forsyning og lagring av naturgass har nektet noen adgang til systemet etter § 3-1 tredje ledd bokstav c, skal søknad om midlertidig unntak etter første ledd inngis til departementet umiddelbart. Søknaden skal være vedlagt alle relevante opplysninger om problemets art og omfang, og om naturgassforetakets tiltak for å løse problemet.

Ved avgjørelse om midlertidig unntak som nevnt i første ledd skal departementet særlig legge vekt på følgende:

- a) målsettingen om å skape et gassmarked basert på konkurranse,
- b) nødvendigheten av å oppfylle forpliktelser til å yte offentlige tjenester og garantere forsyningssikkerheten,
- c) naturgassforetakets stilling i gassmarkedet og den faktiske konkurransen på dette markedet,
- d) omfanget av de økonomiske og finansielle problemene til naturgassforetak og overføringsforetak eller berettigede kunder,
- e) datoen for undertegning av og vilkårene for den endelige kontrakten, herunder i hvor stor grad den/de tar høyde for markedsutviklingen,
- f) de anstrengelser som er gjort for å overvinne problemene,
- g) i hvilken grad foretaket da det tok på seg de aktuelle «take-or-pay»-forpliktelsene med rimelighet kunne ha forutsett, i lys av bestemmelsene i denne forskrift og loven, at de alvorlige problemene antakelig ville oppstå,
- h) i hvilken grad systemet er koplet sammen med andre systemer og samdriftsevnen mellom disse systemene, og
- i) virkningen som innrømmelse av et unntak vil kunne få på en riktig anvendelse av denne forskriften og loven med hensyn til at det indre marked for naturgass skal virke på en tilfredsstillende måte.

Det antas at det ikke foreligger alvorlige problemer så lenge salget av naturgass ikke synker til under nivået for minsteavtaksgaranti i «take-or-pay»-kontrakter om kjøp

av gass, eller så lenge den aktuelle «take-or-pay»-kontrakt om kjøp av gass kan tilpasses eller naturgassforetaket kan finne andre løsninger.

§ 3-3. Regnskap

For å unngå forskjellsbehandling, kryssubsidiering og konkurransevridning skal integrerte naturgassforetak i sine internregnskaper føre atskilte regnskaper for sin virksomhet i forbindelse med overføring, distribusjon og lagring av naturgass, og eventuelt konsoliderte regnskaper for virksomhet som ikke er tilknyttet gass, på samme måte som de måtte ha gjort dersom den aktuelle virksomheten hadde blitt utøvet av atskilte foretak. Internregnskapene skal inneholde en balanse og et resultatregnskap for hver virksomhet.

Naturgassforetakene skal i sine internregnskaper angi hvilke regler de følger ved utarbeiding av de atskilte regnskapene nevnt i første ledd for så vidt gjelder fordeling av aktiva og passiva og utgifter og inntekter samt verdiforringelse, med forbehold for gjeldende nasjonale regnskapsregler. Disse reglene kan endres bare i særskilte tilfeller. Slike endringer skal angis og være behørig begrunnet.

Departementet og tvisteløsningsmyndigheten etter § 3-7 skal ha adgang til internregnskapene når dette er nødvendig for å utføre sine oppgaver.

I notene til årsregnskapene skal alle transaksjoner av et visst omfang som er gjennomført med tilknyttede foretak angis.

§ 3-4. Forbud mot forskjellsbehandling

Overførings-, lagrings-, LNG- eller distribusjonsforetak skal ikke under noen omstendighet forskjellsbehandle systembrukere eller grupper av systembrukere, særlig ikke til fordel for egne tilknyttede foretak.

§ 3-5. Generelle krav for drift, vedlikehold og utvikling av anlegg

Hvert overførings-, lagrings-, LNG- eller distribusjonsforetak skal på økonomisk akseptable vilkår drive, vedlikeholde og utvikle sikre, pålitelige og effektive anlegg eller systemer for overføring, lagring, distribusjon eller LNG. Miljøhensyn skal ivaretas.

§ 3-6. Informasjonsplikt, konfidensialitet og misbruk av informasjon

Overførings-, lagrings-, LNG- eller distribusjonsforetak skal utlevere tilstrekkelige opplysninger til andre overførings-, lagrings- eller distribusjonsforetak til å sikre at overføring, lagring og distribusjon av naturgass kan foregå på en måte som er forenlig med en sikker og effektiv drift av samkjøringsnettet.

Overførings-, lagrings-, LNG- og distribusjonsforetak skal med forbehold for § 3-7 annet ledd og § 4-2 eller enhver annen annen lovbestemt opplysningsplikt, sørge for fortrolig behandling av forretningsmessig følsomme opplysninger de mottar i forbindelse med utøvelsen av sin virksomhet.

Overføringsforetak og distribusjonsforetak skal, innenfor rammen av salg eller kjøp av naturgass utført av dem selv eller et tilknyttet foretak, ikke misbruke forretningsmessig følsomme opplysninger som de har mottatt fra tredjemenn i forbindelse med tildeling av eller forhandling om adgang til systemet.

§ 3-7. *Tvisteløsningsmyndighet*

Twister i forbindelse med forhandlinger om adgang til systemet kan bringes inn for departementet eller den departementet bemyndiger for avgjørelse. Slik avgjørelse skal fattes uten ugrunnet opphold etter at saken er brakt inn, og senest innen 12 uker.

Departementet eller den departementet bemyndiger, skal som tvisteløsningsorgan ha tilgang til internt regnskap som nevnt i § 3-3, samt øvrige opplysninger som anses nødvendige for løsning av tvisten, jf. § 4-2.

Kapittel 4 Diverse bestemmelser

§ 4-1. *Kontroll*

Departementet fører kontroll med at bestemmelser gitt i eller i medhold av loven blir overholdt.

Den som eier eller driver anlegg eller virksomhet som omfattes av loven skal påse at anlegget, driften av anlegget eller virksomheten oppfyller de krav som er fastsatt i eller i medhold av loven eller denne forskrift.

§ 4-2. *Informasjon*

Enhver som eier eller driver virksomhet omfattet av denne forskriften plikter å gi departementet og den departementet bemyndiger som tvisteløsningsmyndighet de opplysninger av teknisk eller økonomisk art som er nødvendige for utøvelse av myndighet etter denne forskrift, samt for ivaretagelse av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen på dette området.

§ 4-3. *Konsekvensutredning*

For prosjekter som gjelder transport av gass i rørledning med en diameter på mer enn 800 mm og en lengde på mer enn 40 km eller som antas å ha vesentlige næringsmessige eller miljømessige virkninger får bestemmelsene om konsekvensutredninger i kapittel 4 i forskrift 27. juni 1997 nr. 653 til lov om petroleumsvirksomhet tilsvarende anvendelse så langt de passer for så vidt rørledningen går i sjø.

§ 4-4. *Tilbakekalling av konsesjon*

Dersom konsesjon etter denne forskrift er gitt på grunnlag av uriktige eller ufullstendige opplysninger om forhold av vesentlig betydning, eller konsesjonæren grovt eller gjentatte ganger overtrer loven, denne forskrift eller bestemmelser eller pålegg gitt i medhold av loven eller denne forskrift, kan konsesjonen trekkes tilbake.

§ 4-5. *Dispensasjon*

Departementet kan i særlige tilfeller dispensere fra denne forskrift, bestemmelser gitt i medhold av denne forskrift og vilkår satt i konsesjoner meddelt i medhold av denne forskrift innenfor rammen av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

§ 4-6. *Unntak*

Dersom gjennomføring av reglene i loven eller denne forskrift skaper store vanskeligheter i et geografisk avgrenset område, særlig med hensyn til utvikling av

infrastruktur for overføring, kan departementet for å oppmuntre til investeringer etter først å ha søkt ESA om midlertidig unntak fra gassmarkedsdirektivet artikkel 4, artikkel 18 nr. 1, 2, 3, 4, og 20, gi midlertidig unntak fra nærmere bestemte bestemmelser i loven og denne forskrift.

§ 4-7. Påleggskompetanse

Departementet kan gi de pålegg som er nødvendige for gjennomføringen av bestemmelser gitt i eller i medhold av loven.

§ 4-8. Myndighet til å gi forskrifter

Departementet kan gi forskrifter til utfylling og gjennomføring av denne forskrift.

§ 4-9. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft 1. juli 2003.